

משרד הכלכלה
מחקר וכלכלה

הביקוש לעובדים של מעסיקים במגזר העסקי

רקע, מטרות ומתודולוגיה

רקע ומטרות

לבקשתו של שר הכלכלה, נפתלי בנט פותח בשנת 2013 יישום אינטרנטי שמאפשר לציבור לדלות מידע זמין על הביקוש לעובדים בכ-200 משלחי יד. מנהל המחקר והכלכלה במשרד הכין ובנה את תשתית הנתונים לצורך הצגת מידע זה ומטרתו לסייע למבקשים להשתלב בשוק העבודה ובלומדים ולקבל החלטות בנושאים הללו. דהיינו, מדובר בהצגת מידע מפורט, אודות הביקוש של מעסיקים במגזר העסקי לעובדים על פי משלחי יד, שיסייע לציבור לקבל החלטות ביחס להשתלבותו בשוק העבודה, הן לטווח הקצר והן לטווח הארוך. ציבור מקבלי החלטות יוכל ללמוד בעזרת מידע זה למי מבין משלחי היד השונים בישראל יש ביקוש גבוה יחסית לעובדים ולמי נמוך יותר. הביקוש לעובדים במשלחי היד השונים הוא אינדיקטור חשוב לקבלת החלטות של פרטים והוא נועד לעודד אותם לבחון באופן מעמיק יותר את העדפותיהם ביחס לכווני התפתחותם המקצועית וההשקעה בהם.

הביקוש לעובדים במשלחי יד השונים לשנת 2015 אופיין על פי הסיווג של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בעזרת שורה של פרמטרים הכוללים את מספר המשרות הפנויות, את השכר התחלתי שהציעו בהם מעסיקים, את משך הזמן שמעסיקים מחפשים עובדים ואת שיעור המשרות הפנויות מכלל העובדים באותם משלחי יד. ראוי לציין שנתוני הביקוש ודרוג משלחי היד מתייחסים לשנת 2015 ואינם בהכרח מתארים את המחסור בטווח הארוך. אשר על כן, על מנת לקבוע אם קיים מחסור מתמשך במשלחי יד מסוים, יש לבחון את התפתחות הביקוש למשלחי יד זה לאורך שנים. בחינה כזאת תאפשר לבחון האם מדובר במקרה חד-פעמי או בתופעה מתמשכת.

בעתיד יש כוונה לעדכן את הבדיקה מדי שנה על מנת לבדוק את ההתפתחות על פני זמן של הביקוש במשלחי היד השונים. כך ניתן יהיה לקבוע יותר במדויק האם ביקוש גבוה במשלחי יד מסוימים הוא תופעה זמנית או מתמשכת, והאם מתקיימת תחלופה בין משלחי יד שונים ומעבר למשלחי יד שבהם הביקוש גבוה.

מקורות הנתונים

1. סקר מעסיקים, מינהל מחקר וכלכלה, משרד הכלכלה (2015) - סקר המעסיקים במגזר העסקי נערך מדי רבעון מאז 1997 בקרב כ- 2,000 עסקים מדי רבעון. במסגרת הסקר, מינהל מחקר וכלכלה אוסף מכל עסק הנכלל במדגם נתונים על: המשרות הפנויות, משך הזמן שבו הן לא היו מאוישות, השכר המוצע בהן, משרות שאוישו, סוג האיוש (קבוע, זמני), השכר ההתחלתי במשרות שאוישו, משך הזמן שלקח לאייש משרה, עובדים שנפלטו מהעבודה, הסיבות לפליטת העובדים, וציפיות המעסיקים לשינויים בכ"א ובפעילות העסקית.
2. סקר כוח אדם (2015), להרחבה אודות המקור הזה – ראה למ"ס – עבודה ושכר /סקר כ"א www.cbs.gov.il

הגדרות

1. משרות פנויות- מספר המשרות הפנויות בממוצע יומי במגזר העסקי שמעסיקים חיפשו באופן פעיל עובדים על מנת לאייש אותן.
2. שכר מוצע - השכר המוצע הנו השכר שהמעסיק מציע למחפש העבודה עבור המשרה הפנויה אותה הוא מחפש ומנסה לאייש.
3. משך חיפוש עובדים למשרה פנויה- משך הזמן בשבועות שעבר מאז שהמשרה הפנויה נפתחה ועד למועד הבדיקה.
4. שעור משרות פנויות ממועסקים- שעור המשרות הפנויות במשלחי היד השונים מכלל המועסקים במשלחי יד אלה במגזר העסקי.
5. ציון משוקלל לביקוש- מדד הכולל שקלול של ארבעה מרכיבים: סך המשרות הפנויות בממוצע יומי במשלח היד; שעור המשרות הפנויות מתוך המועסקים במשלח היד; השכר המוצע על ידי מעסיקים במשרות הפנויות; משך הזמן בשבועות שבו המשרות פנויות מאז התחלת החיפוש.

דרכי חישוב המשתנים

א. משרות פנויות לפי משלחי יד בארבע ספרות

הנתונים על התפלגות מספר המשרות הפנויות בממוצע יומי במגזר העסקי¹, על פי סיווג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) בארבע ספרות, מתבססים על סקר המעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה במשרד הכלכלה. הנתונים מייצגים את מספר המשרות הפנויות בממוצע יומי לשנת 2015.

עקב קשיים בהשגת נתונים מהלשכה המרכזית לסטטיסטיקה על מגוון רחב של משלחי יד בהתאם לצרכי הרייטינג, התבססנו על נתוני סקר המעסיקים השוטף של מינהל מחקר וכלכלה במשרד הכלכלה. סקר זה מקיף כ-2,000 עסקים במגזר העסקי הנבדקים אחת ברבעון, ובמסגרתו נשאלים המעסיקים האם יש להם משרות פנויות שהם מנסים באופן פעיל לאייש, ובמידה ויש להם משרות פנויות, הם נשאלים עבור איזה

¹ המגזר העסקי כולל את כל ענפי המשק, למעט שירותים ציבוריים, החינוך הקדם יסודי, היסודי והתיכוני, שירותים קהילתיים וחברתיים (ארגונים קהילתיים וחברתיים, מתנ"סים ושירותי דת), שירותי רווחה וסעד ללא אכסון, וחברות קבלני כוח אדם.

משלחי יד הם מחפשים עובדים וכמה עובדים הם מחפשים בכל משלח יד. סיווג משלחי היד בסקר זה מתבסס על סיווג הלמ"ס בארבע ספרות בהתאם לסיווג החדש של למ"ס (2011). מספר המשרות הפנויות בממוצע יומי לשנת 2015 הוגדר כסה"כ המשרות הפנויות, בחלוקה לפי משלחי יד בארבע ספרות.

לא לכל משלחי היד, הרשומים בסיווג האחיד של משלחי היד של הלמ"ס, היה ביקוש לעובדים בשנת 2015. היו משלחי יד, שמספר המועסקים בהם קטן, שלא נמצא בהם ביקוש בשנה זו ולפיכך, הם לא נכללו בניתוח.

ג. השכר המוצע במשרות הפנויות

מעסיקים המדווחים, בסקר המעסיקים של מינהל מחקר וכלכלה, שהם מחפשים עובדים במשלחי היד השונים, נשאלים מה השכר החודשי ברוטו שהם מציעים לעובדים במשרות הפנויות. השכר המוצע, כפי שדווח על ידי המעסיקים, נכלל במדד הרייטינג.

ד. ציון משוקלל לדרוג הביקוש על פי משלח יד

(1ד) המשתנים שהוכנסו לשקלול

את דרוג הביקוש ערכנו בעזרת שקלול של ארבעה פרמטרים המעידים כל אחד בתחומו על מידת הביקוש לעובדים במשלחי היד שנבחנו. ארבעת הפרמטרים אותם אנו בוחנים הינם:

<i>ביקוש מוחלט</i>	כמות המשרות הפנויות – מהי הכמות בממוצע יומי של משרות פנויות שהיו במהלך התקופה בכל משלח יד. ככל שמספר המשרות הפנויות גבוה יותר, כך אנו מעריכים כי קיים ביקוש גבוה יותר למשלח היד.
<i>ביקוש יחסי</i>	שיעור המשרות הפנויות - מהו שיעור המשרות הפנויות מתוך המועסקים בכל משלח יד. הכוונה היא לראות מהם משלחי היד בהם קיים ביקוש יחסי גבוה. כך למשל, ביקוש ל- 1,000 משרות פנויות במשלח יד בו מועסקים 10 אלפים עובדים מעיד על ביקוש יחסי גבוה, הרבה יותר מהביקוש במשלח יד בו קיימות 2,000 משרות פנויות ומועסקים במשלח היד 100,000 עובדים.
<i>השכר המוצע במשרות פנויות</i>	מהו השכר המוצע במשרה פנויה. אנו מניחים ששכר גבוה המוצע במשרות פנויות מעיד על רמה גבוהה יותר של ביקוש, זאת בהנחה שקיימת במשלח היד תחרות גבוהה יותר בין מעסיקים על עובדים והמעסיקים מנסים למשוך אותם ע"י שכר גבוה יותר.
<i>משך הזמן בו משרות היו פנויות</i>	אנו מודדים עבור המשרות הפנויות את משך הזמן הממוצע בשבועות בו הן היו פנויות. משך זמן ארוך יותר מעיד על קושי רב יותר באיזו משרות פנויות.

(2ד) שיטת השקלול

הנתונים חושבו ל- 4 רבעונים של שנת 2015 והם מתייחסים לכ- 235 משלחי יד שונים על פי סיווג הלמ"ס.

ראשית חישבנו לשנת 2015 את הנתונים של כל אחד מארבעת הקריטריונים של הביקוש לעובדים שפורטו לעיל. לאחר מכן דרגנו את כל משלחי היד בכל אחד מארבעת משתני הביקוש שפורטו לעיל וחלקנו אותם לעשירונים, כך שבעשירון ה- 10 נמצאים 10% ממשלחי היד בעלי הביקוש הגבוה ביותר לפי אותו קריטריון,

בעשירון ה-9 נמצאים ה-10% הבאים וכך הלאה עד לעשירון 1 בו נמצאים 10% ממשלחי היד בעלי הביקוש הנמוך ביותר. כל משלח יד מקבל דירוג מ-1 עד 10 בהתאם לעשירון בו הוא נמצא. לאחר שכל משלח יד קבל דירוג נפרד לפי כל אחד מארבעת קריטריוני הביקוש, חושב ציון הביקוש הממוצע שלו ע"י ממוצע חשבוני פשוט של ארבעת דירוגי הביקוש. במשלחי היד שלא היה בהם אחד מהקריטריונים: שכר או זמן חיפוש, לא חושב הממוצע. לבסוף, דורגו מחדש כל משלחי היד לפי ציון הביקוש הממוצע בכל אחד ממשלחי היד

לדוגמה אם משלח יד מסוים נמצא בעשירון ה-10 במשתנה הביקוש מוחלט, בעשירון 8 בביקוש היחסי, בעשירון 6 בשכר מוצע ובעשירון 10 במשך זמן בו הייתה המשרה פנויה, הוא קבל ציון ביקוש משוקלל של 8.5. את הערך הזה קבלנו לאחר שחברנו את ארבעת ערכי הדרוג וחלקנו את סכומם הכולל ב-4 (מספר המשתנים). עפ"י הדרוג לעיל, שייכנו כל משלח יד לקבוצת הדרוג בין 1 שהוא הביקוש הנמוך ביותר לבין 10 שהוא הביקוש הגבוה ביותר למשלח היד.